

VIDÉKFEJLESZTÉSI MINISZTERIUM

**A védett őshonos állatfajták megőrzésével és genetikai fenntartásával
kapcsolatos kormányzati eszközök**

A sertésstratégia aktualitásai

**Kárpát-medencei Mangalicatenyésztők I. Találkozója
2014. január 24.
Nemzetstratégiai Kutatóintézet**

**Dr. Feldman Zsolt
Agrárgazdaságért felelős helyettes államtitkár
Vidékfejlesztési Minisztérium**

VIDÉKFEJLESZTÉSI
MINISZTERIUM

**Kormányzati eszközök szerepe az
védett őshonos állatfajták
megőrzésében és genetikai
fenntartásában**

Miért kell állami közreműködés a génmegőrzés területén?

- A genetikai erőforrások - mint meg **nem újítható természeti erőforrások** - felkutatása, megőrzése és fenntartható hasznosítása az elmúlt 15 évben világszerte egyre fontosabb törekvéssé vált.
- Az élelmezésbiztonság fenntartása, a magas beltartalmi értékű „funkcionális” élelmiszerek iránti megnövekedett igény vagy éppen a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás kényszere következtében **értékké** válnak hagyományos haszonállatok, a meglévő genetikai vonalak fenntartása.
- Egy adott hagyományos, rég honosult állatfajta eltűnése adott esetben egyúttal a tulajdonságait meghatározó génállomány örökre történő elvesztésével jár, amely többé **nem rekonstruálható** és mással nem pótolható.

Kinek érték – a gazdaságnak vagy a közösségnek?

Az őshonos, valamint a veszélyeztetett helyzetbe került állatfajták, a génbankokban tárolt génkészletek:

-a **gazdaság szereplői számára** az állattenyésztésben és -nemesítésben, az állati szaporítóanyag kereskedelemben, valamint speciális tulajdonságokkal rendelkező termékek előállításában rendelkeznek jelentőséggel.

- a **társadalom számára** kiemelt természeti értékek, a biológiai sokféleség megőrzői, az élelmezésbiztonság letéteményesei, nemzeti identitás részei.

Egyes fajokat/fajtákat időnként hasznosítanak a piacgazdaság szereplői, időnként viszont nem.

Kötelességünk törekedni genetikai értékeink mind magasabb fokú hasznosítására, de megőrzésük nem függhet teljesen aktuális gazdasági viszonyoktól.

Kormányzati eszközök

- 1.Kapcsolódás nemzetközi egyezményekhez és nemzetközi szervezetek munkájához
- 2.Jogi szabályozás – tenyésztés és tenyésztésszervezés
- 3.Európai uniós és nemzeti támogatások
- 4.Génmegőrzést segítő intézmények fenntartása – kutatóintézetek, génbankok, tenyésztési hatóság

Nemzetközi egyezmények

Számos nemzetközi egyezmény rendelkezik az állatgenetikai erőforrások megőrzéséről, melyekhez Magyarország is csatlakozott.

1. Biológiai Sokféleség Egyezmény, Globális Cselekvési Terv az állatgenetikai erőforrásokért
2. Interlakeni nyilatkozat az állatgenetikai erőforrásokról
3. Nagojai Jegyzőkönyv Génmegőrzést segítő intézmények fenntartása – kutatóintézetek, tenyésztési hatóság, génbankok

Jogi szabályozás

- az állattenyésztésről szóló 1993. évi CXIV. törvény és végrehajtási rendeletei,
- a védett őshonos mezőgazdasági állatfajták és a veszélyeztetett mezőgazdasági állatfajták körének megállapításáról szóló 4/2007. (I. 18.) FVM-KvVM együttes rendelet,
- a védett őshonos állatfajták genetikai fenntartásának rendjéről szóló 93/2008. (VII. 24.) FVM rendelet,
- a védett őshonos és a veszélyeztetett mezőgazdasági állatfajták genetikai állományának tenyésztésben történő megőrzésére nyújtandó támogatások részletes feltételeiről szóló 38/2010. (IV. 15.) FVM rendelet,
- a genetikai erőforrások megőrzése intézkedés keretében a védett őshonos és veszélyeztetett mezőgazdasági állatfajták megőrzéséhez nyújtandó támogatások igénybevételének részletes feltételeiről szóló 17/2012. (II. 29.) VM rendelete.

Nemzetközi szervezetek

- **FAO Élelmezési és Mezőgazdasági Célú Genetikai Erőforrások Bizottsága** (Commission on Genetic Resources for Food and Agriculture – CGRFA).
Fő feladata a Mezőgazdasági állatgenetikai erőforrások fenntartását célzó globális stratégia (Global Strategy for the Management of Farm Animal Genetic Resources) végrehajtása és monitoringozása.
- A CGRFA egyik testülete az **Állatgenetikai erőforrásokkal foglalkozó kormányközi technikai munkacsoport** (Intergovernmental Technical Working Group on Animal Genetic Resources – ITWG-AnGR), melynek fő feladata az élelmezési és mezőgazdasági célú állatgenetikai erőforrások megőrzésével és fenntartható használatával kapcsolatos ügyek intézése, megvitatása.
- **Európai Regionális Fókusz Pont** (European Regional Focal Point – ERFP).
A globális stratégiának a világon történő végrehajtására, illetve a nemzeti döntéshozatali folyamatok befolyásolására megalakultak az úgynevezett regionális fókusz pontok. Európában az ERFP 2000-ben alakult.

Hazai tenyésztésszervezés struktúrája

Az állatgenetikai erőforrások megőrzése terén kiemelt jelentősége van az **államnak** és a **tenyésztő szervezeteknek**:

-A tenyésztő szervezetek a tenyésztésszakmai érdekek érvényre juttatásán keresztül hatnak az állatgenetikai erőforrások megőrzésére.

-A védett őshonos és veszélyeztetett mezőgazdasági állatfajták fenntartásáért felelős tenyésztő szervezetek tevékenységüket a **tenyésztési hatóság** hatósági felügyelete alatt végzik, így biztosítható az a jogelv, hogy alapvetően az állam felelőssége és kötelessége a rendelkezésére álló genetikai erőforrásokról gondoskodni, azokkal gazdálkodni.

Jelenleg a hatósági jellegű intézményi háttérrel állami szinten a **Vidékfejlesztési Minisztérium** és a **Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH)** keretein belül működő tenyésztési hatóság alkotja.

Támogatások

Tenyésztésben történő állati génmegőrzés támogatása

- Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a védett őshonos és a veszélyeztetett mezőgazdasági állatfajták genetikai állományának tenyésztésben történő megőrzésére nyújtandó támogatások részletes feltételeiről szóló 38/2010. (IV. 15.) FVM rendelet alapján **valamennyi állatfajra éves szinten több mint 700 millió Ft** áll rendelkezésre.
- A három támogatási körben (2010., 2011., 2012. év) összesen **628 ügyfél** támogatása történt meg, amelyből **118 ügyfél tart mangalicát**.
- A 38/2010. (IV. 15.) FVM rendelet alapján a mangalica sertés esetében a **génmegőrző nukleusz állományokra 150 euró/egyed, a fajtafenntartó állományokra 78 euró/egyed támogatás** vehető igénybe.
- Kifizetési kérelmet **2014-ig** 3 alkalommal lehetett benyújtani, amelyeken keresztül a **mangalicatartók részére összesen közel 400 millió forint kifizetés** történt meg.

Támogatások

Tenyésztési célprogramok támogatása

- Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a genetikai erőforrások megőrzése intézkedés keretében a védett őshonos és veszélyeztetett mezőgazdasági állatfajták megőrzéséhez nyújtandó támogatások igénybevételének részletes feltételeiről szóló 17/2012. (II. 29.) VM rendelet alapján vissza nem térítendő támogatás vehető igénybe az alábbi célprogramokra:

- a) in vitro megőrzés célprogram;
- b) ex situ megőrzés célprogram;
- c) tenyésztésszervezés célprogram;
- d) tájékoztatás és ismeretterjesztés célprogram.

- A támogatás összege éves szinten mintegy **0,5 Mrd Ft.**

- Az MVH-hoz beérkezett kérelmek elbírálását követően 2013 decemberében **175 kérelem** öt éven keresztül támogatására közel **3 Mrd forint kötelezettségvállalás** történt, amelyből **több mint 130 millió forintot a mangalica fajta megőrzésére szeretnének fordítani a támogatottak.**

Támogatások

Állattartó telepek korszerűsítéséhez nyújtandó támogatások

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból állattartó telepek korszerűsítéséhez nyújtandó támogatások részletes feltételeiről szóló 27/2007. (IV.17.) FVM rendelet, illetve 61/2012. (VI. 29.) VM rendelet alapján **2013. évben 232 darab sertéstartással foglalkozó ügyfél részesült kifizetésben**, összesen több mint **15 milliárd Ft** értékben.

Mezőgazdasági termékek értéknövelése jogcím

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a mezőgazdasági termékek értéknöveléséhez nyújtandó támogatások részletes feltételeiről szóló 47/2008. (IV. 17.) FVM rendelet, illetve a 49/2012. (V. 22.) VM rendelet alapján lehetett kifizetési kérelmet benyújtani az elmúlt évben.

Csak a sertést tartó és feldolgozni kívánó, **vágópontot** létesítő **15 ügyfélnek összesen 638 millió forint** támogatási összeg lett megítélve.

Támogatások

Tenyésztésszervezési támogatás

A **tenyészállat állomány genetikai minőségének fenntartása és javítása**, a tenyésztésszervezési feladatok ellátásának elősegítése érdekében folytatódik a valamennyi állatfaj számára igénybe vehető tenyésztésszervezési támogatás, mely az alábbiakra vehető igénybe:

- a) törzskönyvezés,
- b) teljesítményvizsgálat végzése,
- c) tenyészérték megállapítása.

A 2013. évi keret 817,706 millió Ft volt, a 2014. évi keret 815,7 millió Ft.

A támogatáson keresztül az állattenyésztő mikro-, kis- és középvállalkozások megsegítése valósul meg a non-profit szervezetként működő tenyésztő szervezeteken keresztül.

Az EMVA 2014-2020 állattenyésztésre vonatkozó hívószavak

2014-2020 között az EMVA forrásból az **állattenyésztési ágazatok kiemelt prioritást élveznek, az alábbi főbb intézkedések kapcsolódnak hozzájuk:**

1. **Beruházások:** innovatív tartási és takarmányozási technológiák, energetikai hatékonyság fejlesztése, eszközbeszerzés, energiahatékonyság javítása érdekében épületenergetikai beruházások, mezőgazdasági melléktermék energiacélú felhasználása (telepi mellékterméket, trágyát hasznosító biogáz termelő berendezések)
2. **Állatjóléti célprogramok** – tej állatjólét (2016-20 között új programból)
3. **Agrár-környezetgazdálkodás**
4. **Pénzügyi eszközök alkalmazása** – hitelalap (kedvezményes hitel, kamattámogatás)
5. **Európai Innovációs Partnerség**
6. **Élelmiszeripari fejlesztés**
7. **Kockázatkezelés** – jövedelemstabilizációs eszköz

VIDÉKFEJLESZTÉSI
MINISZTERIUM

A sertésstratégia aktualitásai

Sertéságazati helyzetkép

Magyarországon a sertésállomány folyamatosan csökkent az elmúlt évtizedekben:

- 1990-ben közel **8 millió** sertés volt hazánkban, ebből koca 624 ezer.
- 2000-ben még több mint 4,8 millió sertés volt, a kocák száma elérte a 348 ezret.
- 2002-re közel **5,1 millióra** emelkedett az állomány egyedszáma, ebből koca 381 ezer.
- A 2005-ben bekövetkezett drasztikus csökkenést követően, mintegy 3,8 millió darab sertéssel számolhattunk, a kocák száma 277 ezerre esett vissza.
- 2010-ben már alig több mint **3,1 millió** jószág volt a sertéságazatban, a 219 ezer kocával együtt és 2012-re az állomány 3 millió alá esett.

Sertésstratégia I.

A Kormány 2012-ben döntést hozott a sertéságazat helyzetét javító stratégiai programról, amely kijelöli a célokat és a szükséges lépéseket.

Fontosabb kapcsolódó intézkedések:

A korszerű termelési feltételek kiépítése érdekében 60 milliárd forint keretösszeggel pályázatot hirdettünk az állattenyésztéshez és élelmiszerfeldolgozáshoz kapcsolódó technológiai- és gépberuházásokhoz;

-2014. január 1-jével 5%-ra csökkentettük az élősertés és félsertés áfáját;

-20%-kal 7,2 milliárd forintra emeltük a takarmányárak drasztikus megemelkedése miatt az állatjóléti támogatások keretét és előrehoztuk azok kifizetését;

-Kedvezményes hitelprogramokat indítottunk az agrárvállalkozások, kiemelten az állattenyésztő vállalkozások számára.

Sertésstratégia II.

2013-ban a Vidékfejlesztési Minisztérium 1,6 milliárd Ft-ot biztosított az ágazatot érintő új, hiánypótló programok elindítására.

- A Vágóállat és Hús Szakmaközi Szervezet és TermékTanács bevonásával a hazai sertéshús termékek eredetigazolására kidolgoztuk és elindítjuk a **Kiváló Minőségű Sertéshús (KMS)** minőségbiztosítási rendszert.
- Megkezdődött a **sertés központi teljesítményvizsgáló állomás** bővítése és felújítása az Állattenyésztési és Takarmányozási Kutatóintézet (ÁTK) herceghalmi központjában 207 millió Ft értékben.
- A hazai genetikai alapok fejlesztésére, a törzskönyvezés, a teljesítményvizsgálatok és a mesterséges termékenyítés technikai hátterének fejlesztésre 98 millió Ft összegben nemzeti támogatást biztosítottunk a **tenyésztők** részére.

Sertésstratégia III.

- A **Magyar Fajtatiszta Sertést Tenyésztők Egyesületének** 52 millió Ft értékben történő támogatásával megújul a törzskönyvi rendszer, fejlesztésre kerülnek a szelekciós technikák, kiadványok, információs portálok készülnek, tenyészállat bemutatók, kiállítások megrendezésére kerül sor.
- A **sertésfeldolgozást végző élelmiszer-feldolgozók** részére 717 millió forint értékben nyújtottunk célzott támogatást a sertéshús feldolgozásának és húskészítmények gyártásának technológiai fejlesztéséhez.
- Kiemelten - 143 millió forinttal - támogattuk az **Állattenyésztési és Takarmányozási Kutatóintézet (ÁTK)** sertéságazati kutatás-fejlesztési programjait.

Sertésstratégia IV.

- A VM és az Agrárgazdasági Kutató Intézet **sertéságazati termelési és piaci információs honlapot** indít 2014. március 31-ével az ágazatot érintő teljes körű információval feltöltve.
- 230 millió Ft értékben széleskörű belföldi és külpiaci **marketing program** indult a Magyar Turizmus Zrt.-vel szervezésében.
- A mangalica termékek fejlesztésére, népszerűsítésére, hazai és külföldi marketing rendezvények szervezésére, valamint a mangalica eredetigazolási-minőségbiztosítási program kifejlesztésére 110 millió Ft értékben támogattuk a **Mangalicatenyésztők Országos Egyesületét (MOE)**.

Kormányzat által támogatott mangalica programok

-A támogatott programok közül 2013 évben **már 100%-ban teljesült** a szakmai fórumok és tenyészállat bemutatók szervezése, a kiadványok és a weblap készítése.

-További négy program - fesztiválok és termékbemutatók belföldön, termékbemutatók és üzletember találkozók külföldön, minőségbiztosítási-eredetigazolási program kialakítása és bevezetése, a gazdálkodók felkészítése, termék tervezés és fejlesztés termelők részére – **időarányosan halad** előre.

-Zajlik a **2014. évi programok tervezése**, előkészítése.

Köszönöm a megtisztelő figyelmet!

